

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه ۹۹

استاد: وافی یزدی

موضوع: مفاعیل خمسه

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مفعول مطلق: ...

نکته ۱:

عامل مفعول مطلق تاکیدی حذف نمی شود ولی حذف عامل مفعول مطلق نوعی و عددی، با دلیل جایز است، زیرا به سبب مفعول مطلق تاکیدی عاملش تقویت می شود، لذا حذف عامل، نقض غرض است. اما پسر ابن مالک، با بیان مثال «سقیماً و رعياً» این ادعا را رد می کند و نشان می دهد که در این مثال، عامل مفعول مطلق تاکیدی حذف شده است؛ با این حال، این مثال رد می شود، با این توجیه که این مثال، تاکید نیست، بلکه مصدر در این مثال، جانشین فعل شده است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۲:

در غیر مفعول مطلق تاکیدی، حذف عامل، با دلیل، جایز است: مثل: «سیراً سریعاً» در جواب کسی که سوال می کند: «أی سیر سیرت؟» یا «قدوماً مبارکاً» که اصلش «قدمت قدوماً مبارکاً» بوده که به دلیل وجود قرینه حالیه، عامل حذف شده است.

نکته ۳:

حذف عامل مفعول مطلق نوعی و عددی در مواردی که مفعول مطلق به عنوان جانشین فعلش آمده باشد واجب است، که در بعضی موارد سماعی و در برخی دیگر قیاسی است:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

سماعی: «حمداً» و «شکراً»

قیاسی:

در عیب زانان صادق علیه السلام

- ۱- در امر، نهی، دعا و استفهام توبیخی: فندلاً زریق المال ندل الثعالب - قیاماً لا قعوداً - سقیماً ورعیاً -
أتوانیا و قد جدّ قرناتوک المشیب
- ۲- هر مفعول مطلقى که برای تفصیل عاقبت ما قبل باشد عاملش حذف می شود: إمّا متّاً بعدُ و إمّا فداءً
- ۳- اگر مفعول مطلق تکرار شود یا محصور باشد
- ۴- اگر مفعول مطلق، قبلش اسم عین باشد
- ۵- مصدری که مؤکد مضمون جمله ماقبل باشد
- ۶- مفعول مطلق در مقام تشبیه باشد و بعد از جمله قرار گیرد

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv